

บทที่ ๕

สรุปผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิเคราะห์วรรณกรรมกลอนสวดเรื่องพระเวสสันดร ฉบับอำเภอรุ่งแสง จังหวัดนครศรีธรรมราช จากต้นฉบับหนังสือขุนขาว บันทึกด้วยอักษรไทย ภาษาไทยโบราณ จำนวน ๒ ฉบับ ปัจจุบันต้นฉบับทั้ง ๒ เก็บรักษาไว้ที่ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช และ สถาบันทักษิณคดีศึกษา จังหวัดสงขลา มีผลการศึกษารูปได้ดังนี้

สรุปผลการศึกษา

ในการศึกษาวรรณกรรมกลอนสวดเรื่องพระเวสสันดร ฉบับอำเภอรุ่งแสง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า วรรณกรรมเรื่องพระเวสสันดรเป็นวรรณกรรมเรื่องหนึ่งที่นิยมกันมากทางภาคใต้ เนื่องจากพบต้นฉบับตัวเขียนแทบทุกจังหวัดของภาค วรรณกรรมเรื่องพระเวสสันดร หรือเรื่องมหาชาติ หรือมหาเวสสันดรชาดกมีมากมายหลากหลายสำนวน บางสำนวนก็มีการคัดลอกดัดแปลงแต่งเติมให้แตกต่างออกไปเป็นหลายฉบับ บางสำนวนก็จะคัดเลือกมาแต่งเฉพาะกัณฑ์ใดกัณฑ์หนึ่ง ซึ่งเห็นว่าสามารถแต่งเติมให้น่าสนใจยิ่งขึ้น หรือใช้คำประพันธ์ชนิดอื่น ๆ แต่งให้แตกต่างไปจากเดิม นอกจากนี้วรรณกรรมเรื่องพระเวสสันดร ยังทำให้มองเห็นถึงการแพร่กระจายของวรรณกรรมได้อีกด้วย เพราะสามารถพบต้นฉบับที่มีสำนวนเหมือนกัน อยู่คนละจังหวัด ซึ่งแสดงให้เห็นว่าวรรณกรรมเรื่องนี้เป็นที่นิยมในภาคใต้เป็นอย่างมาก

ด้านตัวอักษรและอักษรวิจิที่ใช้ในต้นฉบับลายมือ พบว่า ลักษณะตัวอักษรมีพื้นฐานใกล้เคียงกับปัจจุบัน ด้านอักษรวิจิที่ใช้แตกต่างไปจากปัจจุบัน เพราะนิยมบันทึกตามลำเนียงพูด ไม่เน้นการสะกดการันต์ จึงพบว่ามีการใช้พยัญชนะต้นและตัวสะกดปะปนกัน ระหว่างพยัญชนะที่มีเสียงเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน การใช้วรรณยุกต์ มี ๒ รูป คือ วรรณยุกต์เอก และวรรณยุกต์โท ใช้ผันเสียงไม่แน่นอน มีการใช้เครื่องหมายประกอบการเขียน เช่น ฟันหนู ฟันทอง นิคหิต ทันทฆาต ไม้หันอากาศ ดอกจัน ฟองมัน เป็นต้น

ในการศึกษารูปแบบฉันทลักษณ์ของวรรณกรรมกลอนสวดเรื่องพระเวสสันดร ฉบับอำเภอรุ่งแสง จังหวัดนครศรีธรรมราช เหมือนกับวรรณกรรมกลอนสวดของภาคกลางโดยทั่วไป คือ แต่งด้วยคำประพันธ์ประเภทกาพย์ เช่น กาพย์ยานี ๑๑ กาพย์ฉบัง ๑๖ กาพย์สุรางคนางค์ ๒๘ และกาพย์สุรางคนางค์ ๓๒ นอกจากนี้ยังรูปแบบคำประพันธ์ของวรรณกรรมกลอนสวดเรื่องพระเวสสันดร ฉบับอำเภอรุ่งแสง จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่กวีชาวใต้นิยมใช้ในการประพันธ์

กลอนสวด คือ มีภาพย์ ๒๒ และ ภาพย์ ๒๓ หรือ ภาพย์นางกราย ๒๓ โดยภาพย์ ๒๒ มีลักษณะเหมือนกับภาพย์ยานี ๑๑ แต่ภาพย์ยานี ๑๑ จะนับจำนวนคำเป็นบาท ซึ่งมี ๑๑ คำ จึงเรียกว่าภาพย์ยานี ๑๑ แต่ภาพย์ ๒๒ จะนำจำนวนคำทั้งบท ซึ่งมี ๒๒ คำ จึงเรียกภาพย์ชนิดนี้ว่าภาพย์ ๒๒ ส่วนภาพย์ ๒๓ หรือภาพย์นางกราย ๒๓ นั้นภาคได้มีลักษณะเป็นภาพย์ผสมระหว่างภาพย์ยานี ๑๑ และภาพย์สุรางคนางค์ ๒๔ คือ บทหนึ่งมี ๕ วรรค สามวรรคแรกเหมือนภาพย์สุรางคนางค์ ๒๔ วรรคหลังเหมือนภาพย์ยานี ๑๑ รวม ๒๓ คำในหนึ่งบท จึงเรียกภาพย์ชนิดนี้ว่าภาพย์นางกราย ๒๓

เมื่อพิจารณาด้านธรรมเนียมนิยมในการประพันธ์กลอนสวด พบว่า เป็นวรรณกรรมที่รูปแบบการประพันธ์ตามธรรมเนียมนิยมในการประพันธ์กลอนสวด กล่าวคือ เริ่มเรื่องด้วยบทไหว้ครูหรือบทพระนามพจนี ไหว้พระรัตนตรัย บิดามารดา ครูอาจารย์ เทพดาต่าง ๆ เพื่อความเป็นสิริมงคลแก่ตัวผู้แต่ง จากนั้นเป็นการอัญเชิญของกวี แล้วกล่าวถึงปณิธานกวีว่า ขอให้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย เป็นเครื่องบูชาพระพุทธเจ้าและพระพุทธศาสนา โดยวรรณกรรมเรื่องนี้ กวีมีการกล่าววิสาสะกับผู้ฟังตลอดทั้งเรื่อง เพื่อเตือนให้ผู้ฟังตั้งใจฟังด้วยความเคารพ หรือเป็นการกล่าวตักเตือนสั่งสอน สุดท้ายเป็นหมายเหตุท้ายเรื่อง โดยกล่าวถึงวัน เดือน ปี ที่แต่งหรือคิดลอกเสร็จ

ในการศึกษาวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมและวัฒนธรรมที่ปรากฏในวรรณกรรมกลอนสวดเรื่องพระเวสสันดร ฉบับอำเภอยะรัง จังหวัดนครศรีธรรมราช แสดงให้เห็นถึงสภาพความเป็นอยู่ของชาวใต้ในอดีต ทั้งในเรื่องกลุ่มชนต่าง ๆ ที่เข้ามาค้าขาย และอาศัยอยู่รวมกัน ไม่ว่าจะเป็นชาวจีน อินเดีย อาหรับ เปอร์เซีย ฯลฯ สะท้อนวิถีชีวิตของชาวบ้าน ทั้งในเรื่องการประกอบอาชีพ ลักษณะที่อยู่อาศัย เครื่องแต่งกาย เครื่องสำอาง และอาหารการกิน สอดแทรกหลักธรรมต่าง ๆ ที่ชาวพุทธยึดถือเป็นแนวปฏิบัติ ในด้านขนบธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ เช่น ประเพณีการแต่งงาน และการทำขวัญเด็ก ซึ่งเป็นประเพณีที่มีพิธีกรรมทางศาสนาพราหมณ์เข้ามาเกี่ยวข้องด้วย ตลอดจนความเชื่อต่าง ๆ ที่ยังมีปรากฏมาจนถึงปัจจุบัน รวมทั้งยังสะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมและพฤติกรรมของผู้คนในสังคมในหลากหลายรูปแบบ ทั้งพฤติกรรมที่สังคมยอมรับ และพฤติกรรมที่สังคมไม่ยอมรับ ซึ่งล้วนแต่สะท้อนให้เห็นถึงสภาพสังคมของท้องถิ่นได้ โดยเฉพาะจังหวัดนครศรีธรรมราชได้เป็นอย่างดี

การศึกษาวិเคราะห์ภาษาและสำนวนท้องถิ่น พบว่ากวีได้ใช้ภาษาถิ่นในการประพันธ์ ทั้งคำที่มีใช้เฉพาะถิ่น คำกลางที่มีการแทรกเสียงกลางศัพท์ คำภาษากลางสำเนียงถิ่น คำภาษากลางที่มีการกร่อนเสียง และสำนวนท้องถิ่น ซึ่งแสดงให้เห็นว่ากวียังคงรักษาคำท้องถิ่นไว้

เป็นอย่างดี เพื่อที่เวลาใช้วรรณกรรมในการสวดอ่านจะได้เสียงไพเราะ และทำให้ผู้ฟังเข้าใจเนื้อเรื่องอีกทั้งยังได้รับอรรถรสให้การฟังได้ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

๑. ควรมีการศึกษาวรรณกรรมท้องถิ่นของภาคใต้ให้มากยิ่งขึ้น เพื่อเป็นการอนุรักษ์และเผยแพร่วรรณกรรมท้องถิ่นได้ให้เป็นที่รู้จักกันอย่างกว้างขวาง ทั้งนี้ยังสะท้อนให้เห็นสภาพสังคม ความเชื่อ และค่านิยมได้เป็นอย่างดี

๒. ควรมีการศึกษาวรรณกรรมกลอนสวดเรื่องพระเวสสันดร ฉบับอำเภอยะรัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ในตอนจบ ซึ่งอาจจะมีเนื้อหาที่น่าสนใจ สะท้อนความเป็นวรรณกรรมท้องถิ่นได้อย่างชัดเจนเช่นกัน

๓. ควรมีการศึกษาวรรณกรรมเรื่องพระเวสสันดร มหาชาติ หรือพระเวสสันดรชาดก ที่บันทึกไว้ในหนังสือบูชาและบูชา ซึ่งยังมีอีกมากมายหลายฉบับ หลายสำนวนที่ยังไม่ได้รับการศึกษา ในสถานที่เก็บรักษาทั้ง ๕ แห่งในภาคใต้